

# S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

**Következő számainkból.** Tanulmány: *Dümmerth Dezső*: A költő és a démon (Rainer Maria Rilke). *Salacz Gábor*: Pápválasztás a római kérdés jegyében. *Ohmacht Nándor*: Újabb lépések a katolikus erkölcsstan terén. *Kelecsényi Ákos*: Phaeton és az úrrakéta között. *Eglis István*: Hit és tudomány perikorézise. *Salacz Gábor*: Egy elfelejtett festő: Paczka Ferenc (1856—1926). *Surányi Imre* — *Tóth Aladár*: Gyermekáldás a mai katolikus házasságban. *Lantos-Kiss Antal*: Támasz és talpkő. *Dévényi Iván*: Csontváry Tivadar. *Balanyi György*: Giesswein Sándor békemunkája. *Garai András*: A százéves darwinizmus. *Benkő István*: A nemzetközi békére és erkölcsre nevelés kérdése. *Mihelics Vid*: A munkanemek szociális egyenértékűsége. *Somogyi Antal*: Jelkép és művészet. *Beney Zsuzsa*: Pap Károly Krisztusa. *Thomas Merton*: Senki sem sziget. *Hunya Dániel* gondolataiból.

Novella: *Mándy Iván*: Mozi reggel. *Ágoston János*: Egy igaz történet. *Gerlei József*: Jancsi és Juliska. *Ignác Rózsa*: Semmi közünk. *Bohuniczky Szeffi*: Emlekeimből. *Egri Lajos*: Forró fekete. *Bruce Marshal*: Father Smith. *Valéry Larbaud*: Rachel Frutiger.

Vers: Csanád Béla, Stetka Éva, Kálnoky László, Tardonay Gábor, Szabó Anna, Mikes Margit, Márk István, Papp János, Surányi István, Bittei Lajos, Komjáthy Győző, W. H. Auden, Gertrud von Le Fort, Rainer Maria Rilke, Mai német költők (Bittei Lajos fordításai).

**Műkedvelő költő barátja.** — „Egy ismerősöm versét visszaküldték azzal, hogy nem elegendő, ha egy versnek nemes, vallásos eszmék alkotják a tartalmát, mondanivalóját és az sem elég, ha a rímek jól csattannak, az ütem hibátlan, a szótagszámok tökéletesek. Igen elgondolkoztat ez engem. Szeretnék tisztán látni. Mi kell ezek szerint a jó vallásos vershez? Hogyan tanuljam meg, olvasni és megítélni?” — Egy mondattal tudunk felelni: az kell, hogy a vers belső átélésből fakadjon. Nem azért mondjuk, hogy nem elegendő a nemes, vallásos eszme a költeményhez, mintha lebecsülnénk, nem értékelnénk hitünk igazságait. Épp ellenkezőleg: azért, mert végtelenül nagyra becsüljük azokat. Akkor mondjuk, hogy hiába a nemes, vallásos tárgy és a tökéletes forma, ha valaki csak százszor, ezerszer hallott, olvasott kifejezéseket, szóképeket tud azok címén felhalmozni. Ezzel ugyanis azt bizonyítja, hogy nem tette teljesen magáévá, megtanulta, de nem élte át, el tudja ismételni, de nem tudja újjá alkotni azokat. A közhely veszélyes, mert aláassa az eszme hitelét, amit hirdetni akar. Minél nagyobb elmélyedést, szellemi erőfeszítést kíván, minél magasabbrendű és magasabb egy igazság, eszme, annál inkább. A vallásos eszméknél leginkább. Figyelje meg a prédikációt: ha unottan, közhelyekben, szólamokban adja elő a szónok az evangéliumi igazságot, a hallgatóság izeg-mozog, köhög, krárog, nem figyel oda. Ha le lehetne mérni, mit visz magával belőle, az illető szónok megrémülne. Mert sokan, ahelyett, hogy őt hibáztatnák, azzal távoznak: igen, ilyen lapos közhelyek a vallás igazságai. Kétszeresen így van ez a vallásos költemények esetében. Amennyire hozzásegít bennünket egy jó vers a hit igazságainak átéléséhez, amennyire megakadályoz abban a rossz, amely nem a vallásos igazságokat, hanem azok közhellyé szürkült, elkoptatott formuláit ismételteti. Üres szócseplés ez, mely a tájékozatlan, az evangéliumtól távolabb élő olvasóban azt az érzést kelti, hogy a vallás igazságaiból és esz-

meiből nem telik többre, mint frázisokra. — Az elmondottakban benne van a feleletünk a végső kérdésére is: hogyan ítélje meg a vallásos verseket. Úgy olvassa, ahogy minden verset szokás. Ne elégedjék meg azzal, hogy nagy szavakat, szent fogalmakat emleget valaki, azzal se, hogy csengenek-bonganak rímei. Azt keresse, sugárzik-e belőlük az eszme, élmény, őszinte átélése, van-e a költőnek eredeti, sajátos mondanivalója, mert ez mutatja legjobban, hogy éli-e eszméit, vagy csak rákent mázként hordozza azokat.

**Idős apa.** — „Szomorú vagyok. Feleségem jóval fiatalabb, mint én. Öt gyermekünk van, köztük több kiskorú. És nincs meg a családban a harmónia, az őszinte szeretet. A vallás kérdéseiben van mély ellentét közöttünk. Én azt kívánom, hogy minden nap közösen, hangosan imádkozzuk el legalább az esti imát. A feleségem nem hajlandó rá, sőt a nagyobb gyermekeket is védelmébe veszi, mikor rá akarom őket kényszeríteni. Azt mondja, hogy ő megtette és megteszi a kötelességét, ne zaklassam ilyenekkel, a gyerekeket pedig ne erőltessem.“ — Feleletünk: Amíg a gyerekek kicsinyek, jó, ha hangosan imádkoztatjuk őket, már csak azért is, mert így tanulják meg a szent szövegeket. Ha ön szeretettel megmagyarázza a feleségének, hogy a kisgyermek hangos imádkoztatásában olyasmiről van szó, ami azok egész életére szól és eldönti, hogy jóban és nehéz óráikban tudnak-e majd Istenhez fordulni — nem hiszszük, hogy ellene szegülne. Nem ilyen egyszerű kérdés a felnőttek és a nagyobb gyermekek közös, hangos, térdelve imádkoztatása. Az imádkozásra, templomba járásra figyelmeztetni a gyermeket, állapotbeli kötelessége a keresztény szülőknek. De ha a családtag kényszernek, magára nézve sértőnek érzi, hogy a családban le kell térdelnie és együtt, hangosan kell imádkoznia, az okosság és a tapintat azt parancsolja, hogy ne erőltessük. Különösen egy fáradt, ötgyermekes anyát ne kényszerítsük rá, ha tehernek érzi. A magunk magasabbrendű vallásosságának stílusát nem hasznos, nem célravezető kényszer formájában vinni át mások, akár a legközelebbi hozzátartozók életébe. Ellenkező hatást érünk el vele: megútálja a vallásosságot, ahelyett, hogy megszeretné. Hangsúlyozzuk, nincs magasztosabb, szebb látvány, mint az együtt imádkozó család. Nem hiába sürgetik a pápák: a kegyelmek bőven patakzó forrása az. De nem erőszakkal, vagy éppen gorombasággal, szidással és vitával érjük el azt, hanem magunk imádságával, példájával és okos nevelőmunkával. Ha a palántát úgy akarjuk növeszre bírni, hogy erővel ráncigáljuk, húzigáljuk, kiszakad a töve. Szünet nélkül öntözni, táplálni kell és türelemmel várni, míg virágba borul és gyümölcsöt hoz. Az apa, aki azt akarja, hogy családja térdenállva imádkozzék, először térdeljen le maga, anélkül, hogy feleségének és gyermekeinek egy szót is szólna. Legjobb, ha éjszaka térdel le, amikor nem is látják. A nagy szentek így cselekedtek. Biztos lehet benne, hogy észreveszik előbb-utóbb. S ami kényszer formájában elriasztja őket, a példa nyomán vonzani kezdi. Ha az apa vallásossága egyébként is szelíd, magasrendű emberségben teljeseedik ki, akkor nem tudnak ellenállni ennek a vonzásnak. Először maguk is titokban imádkozni kezdenek, végül szinte önként indul meg a közös családi ájtatosság.